

ПРАГА. — Мадярьські жандарми вбили селянина і дві дівчини, а дуже багато ранили. Було це під час Різдва словаки протестували проти цього, щоб у костелі відбувалася відправа мадярською мовою.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не слідує.

Тел. „Сво-одн“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоз: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НАДІЇ БІЛИХ РОСІЯН

Події останніх місяців у центральній і східній Європі розбудили живо надії серед російської політичної еміграції. Ця імміграція здавна жила надією, що комуністична диктатура, що повсталала на місці царської, колись розложиться й завалиться, уможлививши цим самим реставрацію старої, царської влади. Ждали вони довго й тепер їм здається, що нарешті діджались довго вижиданої хвили: большевицька неактивність під час останньої європейської кризи переконала цареславну еміграцію, що большевицька диктатура остаточно зовсім розложена, що вона не має внутрішньої сили встоятися проти сильного зовнішнього ворога та що вона сама це добре знає й до ніякої боротьби не піде, але буде старатися рятувати, що можливо рятувати, укладами з противником.

Цей противник, Німеччина, зовсім не укриває своєї ворожнечі до советської Росії і це ще більше скріплює надії російської політичної еміграції. Колиби лише Німеччина захотіла піти на якісь уклади з російською політичною еміграцією, колиби лише Німеччина згодилася воювати з большевиками та реставрувати російський царат, російська монархістична еміграція радо пішла би на угоду з Німеччиною, даючи їй обіцянки чи забезпечення відповідних впливів у відреставрованій російській монархії.

Розрахунки російських монархістів однак мають певні недоліки. Передовсім вони скидаються на розрахунки, зроблені без господаря. До угоди між російськими монархістами й Німеччиною треба ще згоди Німеччини, а та в цій справі ще нічого виразно не сказала. Правда, Гітлер скільки разів заявляв, що він ворогую з большевиками, що хотів би мати це або онте, але, які його плани супроти Росії, він виразно ще не зазначив.

До того ходять чутки, що він хотів би відорвати від Росії Україну та створити з неї самостійну державу, а на такий план монархістам, що вважають себе носіями ідеї збирання всіх „руських“ земель, годі згодитися, хочби навіть Гітлер запропонував їм цей план як тимчасовий. Не погоджується з цим планом ні великий князь Володимир, котрого монархісти висувають як претендента до престолу, ні монархістичний генерал Денікін.

До того цей останній посуває свою ворожнечу до нібито німецького плану відірвання України від Росії так далеко, що він зовсім не хоче піддержувати претендента, що буде годитися з Німеччиною, котра, мовляв, такий план висуває. Він видимо готовий піти скорше з большевиками, ніж мав би йти з царем, що накладає з Німеччиною. Генерал Денікін у руках російської монархістичної еміграції поважає фігура і його становище здає монархістичним планам поважний удар. До того він не один. Від нього ще далі на ліво стоїть генерал Скоблін, котрий організував пірвання на большевицьке припоручення генерала Міллера, головного організатора проти большевиків. Таке розбиття російської монархістичної імміграції ослабляє її та робить розрахунки на неї з боку Німеччини менше правдоподібними.

СОЛОДКА ПІМСТА

Правдиве воєнне оповідання.

Що не кажіть, але пімста недолублював і ніколи не либував часом і весела і солодка, а коли ви цікаві, то послухайте, що я бачив на власні очі в 1916. р. в Тиролі. Я був тоді підстаршиною при відділі пошкового телефону. Наш відділ складався з поручника Поспішля, одного хорунжого, штабсфельдфебеля Мінца (галицького жидка в цивіль, урядника однієї великої деревної фірми), нас кількох підстаршин та яких 15 вояків.

Десь так коло Зелених Свят приїжджало нам ще одного рядовика, Марінковича, людину гарну, інтелігентну, веселого вдачі. Знав він безліч усіх „віців“, то ми всі його полюбили, як брата. А коли одного разу зіпсувався поручникові годинник, Марінкович його розібрав, щось там порухав, покрутив і годинник пішов наново, ми почали відтоді називати його „паном механіком“, що він прийняв за товариський жарт. Усі його поважали, навіть офіцери; а що вже наш пор. Поспішль, то просто не міг без нього дихати. Один тільки штабсфельдфебель Мінц дуже його

недолюблював і ніколи не либував його самого при телефоні.

Десь жид вивідав, що Марінкович — це мадярський серб, резервний старшина, в цивіль редактор однієї сербської газети в Загребі. З виходом війни арештований та засуджений військовим судом на довічне ув'язнення та деградацію, як зрадник Австро-Угорської монархії, сидів в А-раді і з ласки амністії на весні 1916. р. був звільнений і як простий вояк приданий до поля, якимсь чудом потрапив до нас; здається, за чинною протекцією. Тут охоронявся від мін та гранатів.

Як я сказав вище, ми всі любили його, як брата, тільки Мінц був його живого загриз, хоч в очі ніколи — по своїй жидівській вдачі — не показував йому того. Раз сказав так до мене:

— Будете видіти, хоч той чех Поспішль протегує того москвофіла (бо кожний чех москвофіл), то прийде час, що його дідько відси вхопить і вже не верне.

Сам Марінкович, здається,

РЕЗОЛЮЦІЇ

Обіднання Українських Організацій в Америці, ухвалені на річних нарадах Виконного комітету, дня 24. грудня 1938 р. в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Привіт урядові Карпатської України.

Зібрані на річних нарадах головні урядники „Обіднання Українських Організацій“ в Америці витяють Високодостойного прем'єра д-ра Августина Волошина і цілий уряд Карпатської України. І заявляють, що американські українці відносяться до цього уряду з повним довірою у тій надії, що той уряд зробить усе, що буде в його силах, щоб була затверджена раз на завжди на Закарпатті така українська держава, в якій господарем був би український народ та якої завданням було б дбати про духове й матеріальне забезпечення працюючого люду Закарпаття.

В справі вбивства полк. Евгена Коновальця.

Бомбовий захват, якого доконтанав советський агент у Роттердамі дня 23. травня 1938 р., а наслідком якого загинув полковник Еуген Коновалець, голова Проводу Організації Українських Націоналістів, порушив до глибини цілу українську націю і викликав всюди національну жалобу. Український народ свідомий того, що Совети хотіли тим актом завдати удар українському революційному рухові, що існує в Україні під Советами і поза ними, та змагає до визволення українського народу зпід окупації і створення з усіх українських поневоленних земель однієї вільної Великої України. Та ми свідками, що революційна акція навіть в Україні під Советами далі зростає, чого найкращим доказом є та чистка, яку тепер переводять Совети в провіді Українського Комсомолу. Бо й там, як подають советські газети, є українські самостійники, що бажалиб відорвати Україну від Москви. Дальшим найновішим доказом українського революційного руху в Україні від Советів є і та чистка, яку переводять саме тепер і між найвищими військовими старшинами в Києві, бо й між ними, як пишуть советські газети, є також „українські націоналісти“. Уже ті два станні факти вказують якнайвиразніше, що терористичні акти, яких допускають Совети над українськими провідними людьми вже й по-

за своєю територією, як от вбивство полк. Коновальця чи вбивство головного отамана Симона Петлюри в Парижі в 1926 році, мають той вислід, що тільки приспішують визволення України.

За Велику Україну.

Повстання „Карпатської України“ дало притоку до цього, що в світі виринула у всій повноті справа Великої України, себто справа злуки українських земель в Советах; Польщі й Румунії в одну Соборну Україну. Є це наскрізь природне явище. І тому незрозумілим є те, що ясну і справедливу справу Великої України ототожнюється зі згоданими планами Німеччини щодо її „Наступу на Схід“. Українці в Америці вдержували від початків своєї імміграції тісний зв'язок з усіми українськими землями і завжди стояли за одну Велику Україну, вільну і свободну. І як давно давали так і тепер дають уся можливу допомогу тим своїм рідним в Європі, що борються за те, щоб право самовизначення народів було застосоване також і до 45 мільйонів українців. Бо визволення українського народу зпід усіх окупацій, є такою кінцевою вимогою, від якої український народ не відступить. Не відступить від нього й українська імміграція в Америці. І далі буде посилювати визволення України матеріально. А політично шукатиме для цієї справи попертя в першу чергу в Америці, а далі у всіх інших державах, що могли б дати Україні справжню допомогу, не вимагаючи за те такої відплати, яка могла б перемінити Україну в васальну державу. Український народ змагає тільки до дійсно самостійної й ні від кого залежної Великої України.

Україна й демократія.

Пропаганда багатьох завязатих, але не все розумних противників фашизму й нацизму, немовби то український рух був інспірований німецьким нацистичним урядом і був лише вислідом його махінацій та розрахунків, котру то пропаганду робиться нібито в імені оборони демократії, має той наслідок, що вона облікає нацистичний уряд в тогу оборони поневоленого народу та робить з цього уряду чемпіо-

на засади самовизначення народів, а саме ті функції повинні належати властиво демократичним державам. Ця незрозуміла пропаганда, нібито звернена проти нацизму й фашизму, звертається бумерангом проти демократії, ширить серед українців і інших поневоленних народів зневіру в демократію та підриває взагалі до решти престиж демократії, яка в останній рації мусить спиратися на засади слушності для всіх вір, народів і класів. Найкращою захороною проти можливості ширення фашистських ідей серед українського народу може бути лише виразне й недвозначне призначення демократичними державами й народами українському народові повного права на самовизначення на всій українській території.

В справі автономії для західно-українських земель.

Українці в Америці ніколи не вірили, що можна дійти з Польщею до якоїсь згоди, чи до якогось розумного унормування польсько-українських відносин. Бо ціла історія польсько-українських взаємин виказує, що Польща ніколи такого раціонального унормування собі не бажала. Вона завжди змагала, як і змагає сьогодні, до знищення української церкви, української культури і української національності. Тому в польським соймі не знайшлися такі польські діячі, щоб згодилися дати підпис під домагання українських послів за територіальну автономію для українських земель в Польщі. Також і польський уряд є проти автономії для українців тому, що він не хоче розвою українського життя, а тільки його нидіння. Він є за насильство, за варварську пацифікацію українського народу, за граблення і замикання українських церков, за введення польської мови в українську церкву, за замикання українських шкіл, читалень і спортивних товариств, за розбивання і замикання українських кооператив і економічних установ, за заборону аматорських вистав, а навіть за заборону відправ над могилами українських поляглих воїнів. І саме тому не може український народ добитися законною і мирною дорогою права своєї долі, бо Польща таку дорогу замкнула. Тому не можна довше дурити себе автономією, якої українці в Польщі ніколи не дістануть. Треба ставити справу такою, якою вона є: 3 Польщею неможливо помириться, а треба

від неї якнайскорше відібрати українські землі, а це значить, що треба бути готовим, щоб з нею воювати. Польща сама прямує до своєї загибелі. Тому і мусить прийти до її нового розбору, який буде залізною конвенцією польської невідповідальної політики супроти українців і інших, неволеволенних, непольських народів.

До самопосягати для великої ідеї.

Українська справа піднялася. Зближається для поневоленого українського народу день во-

лі. Зближається здійснення того ідеалу, якому вірно служила й українська імміграція в Америці. В такім моменті скріпим наші зусилля, наші жертви, наш запал, нашу віру і нашу волю. Бо цього вимагає той остаточний розрахунок з нашими ворогами, який уже почався. Жде нас ще завзята боротьба. Ще багато жертв коштуватиме та Велика Україна, що є нашим бажанням, нашою ціллю і нашою мрією. Тому будьмо всі готові ті жертви зложити: в кожній хвилі й на кожний поклик.

ШВИДКИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

Під вищенаведеним заголовком з'явилася стаття в римському часописі „Ля Поппольа ді Рома“. Вона дуже добре віддає те, що ми тут всі тепер дуже ясно бачимо і переживаємо. Уся європейська преса буквально переповнена статтями про Україну. Офіційний орган французького міністерства закордонних справ присвятив українській справі аж дві передові статті, не кажучи вже про інші інформативні статті та звістки. Ми вже не згадуємо про німецьку пресу, що тепер постійно присвячує українській справі поважне місце. Але ось навіть й італійська преса, що ще недавно в справі Карпатської України єдине джерело інформації знаходилося в мадярських та польських інсинуаціях і брехнях, містить тепер влищні статті, що вже вичають справу Карпатської України з справою відродження всієї Великої України та підкреслюють її важливу роль в боротьбі з московським большевизмом та імперіалізмом.

Мушу таки сказати, що за 20 років перебування в Італії, я ще не пригадував собі такого моменту, колиб українська справа викликала таке зацікавлення і видавалася такою актуальною. Зрештою так само й французький „Тан“ стверджує, що „українська справа, здається, має збутися в більш чи менш короткому часі, одного з найбільш пекучих проблем Європи...“

Досить було маленькому клатячкови української землі прибрати нарешті форму державності, як увесь світ відчув, що створення Карпатської України — тільки прелюдія до величній симфонії відродження могутньої української дер-

на, то на Марінковича. В його очах блиснув вогонь ненависті. Мінц зрозумів, що то Марінкович пімствився так на нім за недовіра до нього.

Встав обхляпаний і, плентаючись почав сходити в долину. Я хотів його підпроводити, але він сказав, що не треба, бо зрозумів, що від нього почав іти запах, наче з лятрини.

Коли ми вночі вернулись на квартиру, пана штабсфельдфебеля не було, пішов на мародчимбу, а там — чорт його маму знає — як покрутив, подіхав далі в запліла до шпиталю і більше ми його не бачили до кінця війни. — („Комар“).

Бідачисько.

— Знаєте, ваша жінка подібна до своєї мами. — На жаль, так.

— Чому „на жаль“? — Тому, що в останнім часі здається мені, що маю дві тещі.

Спростування.

Неправдою є, будьтоби половина моїх урядовців крапа, зате правдою є що половина моїх урядовців не краде.

Цінне призначення! Цінне сконстатування! Тим більше цінне, що воно походить від людини, що ще недавно, повторюю, цілком недоцінювала і не розуміла значіння української справи, і дивилася на неї з точки погляду дуже вузьких польсько-мадярських інтересів.

Евген Онацький, Рим.

30-ЛІТТЯ РЕДАКТОРСЬКОЇ ПРАЦІ В. ЛОТОЦЬКОГО

Працювати 30 років в українських часописах і ще жити, це така подія, яка заслуговує уже самою своєю появою на те, щоб її не збути мовчанкою. Та хто хоч трохи обзнайомлений з тими важкими обставинами, серед яких приходиться працювати українському редактору в Америці, той мусить дивуватись, як це можливо, щоб можна було видержати при тій праці кількадесять років. Та є фактом, що п. Володимир Лотоцький, теперішній редактор філадельфійської „Америки“, є вже в Америці від січня 1914 року. Від лютого 1914 р. до квітня 1926 р. працював він як співредактор „Свободи“, а від лютого 1927 р. аж по нинішній день є він редактором часопису „Америка“. Але свою редакторську працю розпочав ще в 1908 році, коли то став співробітником часопису „Діло“ у Львові, де працював три роки. Наступних три роки був головним і самотнім редактором тижневика „Свобода“ у Львові.

Таким робом саме тепер минуло 30 років редакторської праці п. Володимира Лотоцького. Це свого роду осяг. І рідкий Ювілей. Згадуючи за нього, передаємо Ювілятові й від „Свободи“ щирі побажання.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ ВИКРУТИШСЯ.

Один фермер в Аркензо дістав визнання ставитися на суд за те, що їхав авто без таблиць з номерами свого „лайсенсу“. Коли прийшло до розправи, обвинувачений з аяв в судді, що він уже не має авто, бо заміняв його за корову, а заміняв авто за корову тому, бо „на неї мені не треба ніякої пливти з номерами „лайсенсу“.

Суддя звільнив його від кари, але додав: „Однак не раджу тобі продавати молоко від тої корови без „лайсенсу“.

Виходить, що фермер таки від „лайсенсу“ не втече. „Лайсенс“ стає в Америці такою складною частиною життя, як паспорт був колись у Росії, де говорили, що людина складається з тіла, душі й паспорта.

ПРОТИ ВІТРУ.

Нові чутки про нові переміни в урядницькій бюллетенській Росії підносять знову питання: яким способом усунуться старих урядників? Чи звичайним у Росії способом розстрілу?

Цей спосіб практикує уряд, що вийшов з партії, котра поведла революційну агітацію проти кари смерті. Нині вона вживає кари смерті навіть для усунення тих своїх партійних товаришів, що грозять усуненням урядників.

У цей спосіб революція часто доходить до того, що пливе в зовсім відворотнім напрямку від того, в котрім почала плисти.

ОРЕЛ І ХВІСТ.

Пише один американський кореспондент з Європи, що Муссоліні не хоче бути хвостом при орлі Гітлера.

Порівняння відноситься до відомої дитячої забавки, що по американськи називається „кайт“, а в інших мовах „орлом“ або „смоком“. Є це площина штивного матеріалу на відповідній привязи. Вітер, дуючи в такого орла, удержує його на повітрі. Хвостом при орлі називається довгий шнур з кусками паперу, тощо. Хвіст дає орлові рівновагу; без нього орел під натиском вітру скаче на всі боки й може легко розбитися.

Порівняння підкреслює почуття нищотності ролі в Муссоліні. Однак воно рівночасно підкреслює теж необхідність хвоста для орла. Та видно „хвіст“ не вдоволенний своїм станови-

щем: як він „орлує“ в Італії, важко йому згодитися „хвостувати“ в Європі.

ЗНАЙШОВ ЗАРАДУ.

Конгресмен Даес, переконавшись на основі зізнань відповідних, підобраних ним свідків, що в Америці є багато людей, які не признають „американської системи“, задумує внести в конгресі закон, котрий має запобігти цьому невідрадному стану в цей спосіб, що на будуче малося би пускати в Америку лише людей, що вірують в „американську систему“.

Отже на будуче кожний іммігрант мав би зізнатися під присягою, що він вірить в американську систему. Чи поможуть би це? Закон мав би на цілі передовсім не пускати в Америку комуністів та фашистів; однак, як поведився би комуніст або фашист, коли на Еліс Айленді спиталися би його імміграційні комісарі: „Чи вірите ви в американську систему?“

Відомий англійський сатирик, Бернард Шоу, говорив про старий американський імміграційний закон, котрий приказує іммігрантові заявити під присягою, що він не вірить у многоженство: „Цей закон не може здержати многоженців від приїзду в Америку. Він лише робить з кожного іммігранта-многоженця ще кривоприсяжника“.

Сеймо многоженець, що думає дістатися до Америки, не заважається заявити під присягою, що він не вірить у многоженство, хоча від цієї присяги він переконання не змінє.

Хто має рацію? Даес чи Шоу?

Розтратник.

Одна пані звирюється перед другою:

— Не маєте поняття, який мій муж розтратник. Вчора, приміром, розбив глиняну скарбонку нашого сина і забрав з неї всі ошадності.

— Це страшно!

— Так! І подумайте, що такі не вистарчили на новий капелюх для мене!

ПОМАГАЙТЕ НІРКАМ негайно! Вживайте зілля на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто асвати вночі, маєте біль у нозі, сильно під очима, забороти в боці голови як вам запалюють суглоби або чуті пекучі болі в сечових проходах, знайдете скору полегшу. Вживайте **Duff's Compound**, Зілля Гербата ч. 66. Спробуйте її негайно! Купити пакунок за ціною 75 цт. Поштовою оплатою додаточно 10 цт. Питайте свого аптекаря або пишіть: **S. Kyo Laboratories**, 105 — 3rd Ave., New York City.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1939 РІК

У ГАРНИХ КОЛЬОРАХ

- Календаріом друковане українською мовою.
- Свята означені чітким червоним друком.

РЕЛІГІЙНІ:

ІСУС ХРИСТОС В ОЛИВНІМ ГОРОДІ
СВЯТА РОДИНА
ПРЕСВ. СЕРЦЕ ПРЕЧ. ДІВНІ МАРІІ
ПРЕСВ. СЕРЦЕ ХРИСТОВЕ
АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ СТЕРЕЖЕ ДІТЕЙ ВІД ПОІЗДУ
АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ НАД ДІТИНОЮ В КОЛИСЦІ
СЛАВА ВО ВИШНИХ БОГУ
РІЗДВО ХРИСТОВЕ З АНГЕЛАМИ
ПРЕЧИСТА ДІВА МАРІЯ З МАЛИМ ІСУСОМ ХРИСТОМ
ІСУС ХРИСТОС МІЖ ВІВІЯМИ
ХРИСТОС ПРОЩАЄТЬСЯ З МАТЕРЮ

РІЖНОРОДНІ:

ЗИМОВИЙ ВЕЧІР КОЛО МЛИНА
КРАЄВИД: ХАТА І ГОРОД
РОМЕО І ДЖУЛІЄТА
ДІВЧИНА З ПЕСИКАМИ В ГОРОДІ
ВЕСНА НА ФАРМІ
ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ

НАРОДНІ:

ЗА УКРАЇНУ
ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
НАТАЛКА ПОЛТАВКА
ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА КОЛО КРИНИЦІ
МОЛОДА УКРАЇНКА
ІВАН ФРАНКО
ТАРАС ШЕВЧЕНКО
ШЕВЧЕНКО, ФРАНКО, ДРАГОМАНІВ
ІВАН МАЗЕПА
ЗАСВИСТАЛИ ГОЗАЧЕНЬКИ
СИНІ МОІ, ГАЙДАМАКИ
ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА В УКРАЇНІ
КІЧІВ НАШ
ГІЦІУЛ НА ПОЛОНІНІ
ПАРУБОК ПРИГЛАВ: ДІВЧИНІ КОЛО КРИНИЦІ

25 ЦЕНТІВ ОДИН, 5 ЗА \$1.00 З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовлення шліть на адресу:

“SVOBODA”

81-83 Grand Street.

(P. O. Box 346)

Jersey City, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звіт зо зборів делегатів організації.

Збори делегатів братств і товариств з дня 16. грудня 6. р. апробували працю Комітету Допомоги Карпатській Україні і вирішили отсі справи:

1) Принято звіт екекутиві, з якого виходить, що по цей день вислано на допомогу Карпатській Україні суму \$1,750. В касі комітету залишилось \$200. Збірка продовжується на місяці грудень і січень.

2) В справі пропаганди ухвалено резолюцію: Під що пору, коли справу українські є в світі актуальні, а наші вороги ширять в американській пресі фальшиві про нас інформації, є конечністю оснування пресового бюро з осідком в Нью Йорку. Таке інформаційне бюро мало би помагати місцевим пресовим комітетам справдіювати хибні інформації, поміщувати в американській пресі та інформувати редакторів про дійсний стан наших стремлінь в будуванні нашої державності. Почини до сформування такого бюро повинні дати наші центральні організації як Обеднання, Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Провідіння й Народна Поміч. Філадельфійська громада обов'язується покрити пропорціональну частку розходів такого бюро.

3) Традиційне Свято Злуки відбудеться в Українській Галі в неділю, 15. січня.

4) Відділ Червоного Хреста ОДВУ повинен зайнятися збиранням убрання для вбогого населення Карпатської України.

Комітет Допомоги Карпатській Україні.

СТЕМФОРД, КОНН.

Листопадове Свято.

Як минулих років, так і цього стемфордська громада відсвяткувала 20 листопаду Листопадове Свято. Свято відкривав гом. Я. Тирчик і, пояснивши його ціль, попросив до виголошення реферату г. О. Ревіюка. Покликаний бесідник виголосив промову, в якій

казав, що не є стидом поводитися до боротьби, як це зробили наші брати в ріднім краю 20 літ тому, хоч вони її програли. Було би більшим стидом, як би вони були цілком боротьби не починали.

Далі забрав слово г. Пастушак і сказав, чому ми повинні далі продовжати боротьбу, коли хочемо добитися волі. По вичерпанні промов присутні зложили свої жертви на інвалідів і політичних в'язнів, які вислано через Обеднання.

Жертвували: Ситизенський Клуб \$20; братство св. Михайла \$10; Семен Панасюк \$5; по \$2: Г. Тирчик, І. Зільонка; по \$1: П. Паньків, І. Кресан, М. Круліковська, І. Тирчик, Т. Пастушак, В. Карій, М. Лисобей, М. Карій, Германович, М. Панасюк, С. Куривчак, І. Дорош, В. Блашук, В. Бриян, Н. Когут, А. Кругляк, Н. Коба, Н. Н., С. Куйбіда, І. Черковський, І. Михайлишин, А. Горюничий, В. Стилук, Круліковський; дрібними \$3.75. По обтягненні розходів вислано через Обеднання \$61.75.

Н. К.

КЛІВЛЕНД, О.

Протестаційне віче.

Заходами Злучених Українських Організацій міста Клівленду відбулося в нас 4 грудня у. р. в У. Н. Домі велике протестаційне віче проти Польщі, що в звірський спосіб нищить українські установи, побираве до безтями українців, старших і дітей, вибиває вікна в українських установах, склепах і приватних домах і т. п.

Віче, на котрім було присутних поверх 1,500 осіб, відкрив відповідною промовою передсідник Зл. Орг., адв. О. Малицький, що проводив вічем. На секретарів покликано гом. Івана Тарновського і Теодора Гриця. Патріотичну, відповідну до хвилі молитву виголосив о. В. Меренків. Гом. Дмитро Шагала, передсідник укр. гр.-кат. церкви і касіер Укр. Зл. Орг., переповні новини з рідного краю, які він недавно одержав і заявив, що там, в краю, є страшне знищення зо сторони окупантів. Іван Білий, заст. предс. Ліги Молоді Америки, відчитав в англійській мові довгий реферат про теперішні відносини в старому краю і завізав

українську молодь підтримувати українську ідею.

Д-р Лука Мишуга представив ті події, що довели до повстання Карпатської України. З'ясував міжнародне положення та підкреслив, що українська справа стала вже світовою. Зокрема представив положення українського народу під Польщею та спроби Польщі шляхом нової пацифікації стероризувати наш нарід від дальшої боротьби за свої права.

О. Михайло Запаринюк закликав присутних до зложення відповідного дару на Карпатську Україну. Приявні зараз зачали складати свої жертви. Збірка принесла \$1,020. Збори ухвалили переводити збірку далі, до кінця цього року. Злуч. Організації мають дати докладний звіт зо збірок.

Гом. Теодор Гриця заявив, що в громадським житті можна зробити багато, коли існує одна думка, яка всіх єдиє і веде до одної цілі. Докладом цього є протестні віча, що переводяться по всіх місцевостях в Америці, а які всюди мають такий гарний успіх. Уроженець Закарпаття, ред. П. Ганчин, діяч серед закарпатських українців, дав признання прем'єрові Карпатської України о. А. Волошині, що ватавав тх нещасні закарпатських „русинів“, що висилали протест проти о. Волошина і називали його „зрадником“. Гом. П. Про-

копів з чуттям переповів про те, що бачив на українських землях, а п. Іван Тарнавський відчитав відповідні резолюції, які були прийняті одностайно. Предсідник віча, п. Малицький, подякував приявним і бесідникам за присутність і труд та повідомив усіх, що зараз по вічу буде спільна вечеря. Віче закінчено патріотичною молитвою, виголошеною о. Запаринюком, і національним гимном.

Спільну вечерю, що відбулася по вічу, приготували членні Союзу Українок, від 30. Тут д-р Мишуга розказував про цікаві події зо своєї побути в Європі, а зокрема в Карпатській Україні. Всі розійшлися домі з тою вірою, що вже незадовго постане наша Українська Держава.

Іван Тарнавський, Теодор Гриця, секретарі віча.

ГАРТФОРД, КОНН.

Листопадове Свято.

З нагоди Листопадових Днів та з нагоди двадцятліття відновлення української держави, гартфордська громада переслала через Обеднання \$90, на слідуючі цілі: \$45 на Карпатську Україну і \$45 на українських інвалідів до Рідного Краю.

Жертви зібрано: 1) Дня 24. листопаду на весільнім прийнятті молодих п. Хорнатів \$20.

2) Дня 26. листопаду на весільнім прийнятті молодих п. Ковальчуків зібрано \$15.25. В тім п. Ковальчуки жертвували \$5, і п. Анановичі \$2.

3) Дня 27. листопаду відбулося „Листопадове Свято“. По Службі Божій відправлено панахиду за героїв, поляглих у боротьбі за волю українського народу. Опісля в год. 3-тій відбувся святочний концерт на українській галі. По вступнім слові церковний хор під управою дяковчителя М. Похмурського відспівав кілька дібраних пісень, а шкільні діти віддеклямували кілька гарних віршів. На особливу увагу заслуговували: Оля Похмурська і Андрій Саган та Володимир Медвідь, який відіграв дві пісні на скрипці.

Святочний реферат виголосив дуже гарно українською й англійською мовою п. В. Бука-та з Нью Йорку.

Уладженням Листопадового Свята занялися: п. Іван Саган в порозумінню з „Червоним Хрестом“.

Підчас святочного концерту передведено збірку на галі. Жертвували: Василь Саган \$5; Н. Н. \$2; по \$1: П. Предмірський, К. Ярославич, М. Бойко, І. Олендер, В. Стефанів, І. Ята, В. Дерліца, П. Бусель, А. Гринчук, М. Давидів, М. Курдина, П. Курко, А. Висоцька, А. Дайн, В. Мовчук, М. Гикало, В. Дзень, І. Саган, Данилюк, П. Сохецька, Г. Стисло, Ф. Кріль, М. Ціжман, М. Лукасевич, Е. Ботримен, А. Кучер, Сикюра, М. Ярославич, А. Локить. — Дрібними \$25.

Комітет.

У НАВЕЧЕРЯ НОВОГО РОКУ

зайдіть до

WILLIAMS RESTAURANT & CAFE

1291 WASHINGTON AVE., Corner 169 St., BRONX, N. Y.

ВЛАСНИК ВАСИЛЬ ЗАКАЛЮЖНИЙ

ЗНАМЕНІТЕ ІДЖЕННЯ І НАПИТКИ.

ЗАБАВИ!—МУЗИКА!

ОБІД \$3.00 ЗА ПАРУ.

Tel: Jerome 6-8830.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАМОВИЛИ СОБІ РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Великий вибір різдвяних карток в українському стилі в книгарні „СВОБОДИ“.

Ціна 5 центів за штуку.

У СПРАВІ РІЗДВЯНИХ ПОЗДОРОВЛЕНЬ

Як попередніх років, так і цього року

вийде дня 6. січня 1939. року

СПЕЦІАЛЬНЕ РІЗДВЯНЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ“

У ЗБІЛЬШЕНИМ ФОРМАТІ.

Як попередніх років, так і цього року це спеціальне Різдвяне число „Свободи“ дасть нагоду

ВІДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ І ІНШИМ ТОВАРИСТВАМ, ВІДІЛІВІМ УРЯДНИКАМ І УКРАЇНСЬКИМ І ІНШИМ БІЗНЕСМЕНАМ

пригадатися своїм приятелям, знайомим і покупцям відповідним Різдвяним поздоровленням.

Щоби такі поздоровлення могли бути зложені в відповідній формі, вони мають бути в адміністрації „Свободи“

найдалі до 31. грудня 1938.

(На бажання висилається формуляр величини такого поздоровлення з поданою ціною за кожну величину).

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подает Степан Куропась.

Спортова справа У. Н. Союзу. Молодь готувалась до змагань кошикового м'яча, що відбувається у нас у місяці березні підчас засідання головної ради У. Н. Союзу. Приїдуть позамісцеві дружини з Огайо і Мічигену стейтів. З місцевих дружин веде перед дружина Молодих Українських Націоналістів — членів У. Н. Союзу. Уніформи для цієї дружини купили погребове заведення братів Оленців, а коштів цей „жарт“ 90 доларів.

Здоровим об'ємом у спортивних справах є те, що 125. відділ У. Н. Союзу організував свою власну дружину кошикового м'яча зі самих дівчат. Дівчата вправляють що тижня у великій залі Гумбольд Парку, а в міжчасі шукають таких добродіїв, як братів Оленців.

Національна маніфестація відбулася у нас в неділю, дня 11 грудня, у великій залі Вікер Парк. Сала була цим разом таки дійсно заповнена по береги. Забракло крісел, народ стояв в довшій залі і на галерії. Можна сказати, що публіка дописала, хоч на Шкаго то є загалом й Вікер Парк сая, в якій зібралось 2,000 людей, щоб вислухати з великим напруженням півторогодинної промови д-ра Луки Мишуги, делегата американських українців у справі Карпатської України. Народ слухав уважно за кожним словом, а на сцені панувала тишина, хоч мак сій, переривана лише клацаннями фотографічних апаратів і свистом американських репортерів. Це свідчить про те, як уважно слухають тепер наш загал за подіями, зв'язаними з Рідним Краєм. Бесідник розказав про польсько-мадярсько-кацапські затії підчас творення Карпатської України. Вказав на нерозумну політичну гру тодішнього чеського уряду б. президента Бенеша, який пхав Чехословаччину і Закарпаття до нещастя. По створенні Карпатської України, говорив бесідник, приходить черга на українські землі під Польщею, які домагаються права самовизначення.

Відчит для союзників відбувся в понеділок, дня 12-го грудня, в церковній залі на Райс вул. Д-р Л. Мишуга розповів коротко про труднощі, які прийшлося побороти при рятіванні Карпатської України. Вказав на шкідливу протидію українську роботу Польщі і Москви. Далі висняв, в чому є шкідлива та протиамериканська і протиаукраїнська політика, якої центром є Шкаго. Пригадавав, що писала геть-

манська шкаговська газета про вбивство бл. п. полк. Евгена Коновальця, висняючи трагедію так, як про не писали агенти Москви — большевики. Навіть в обличчі великої української трагедії гетьманський провід не повів себе так, як пристало на українців, що дорожать честю нації. Д-р Мишуга заперечив присутніх, що справа з вбивством полк. Е. Коновальця має таку, як не писала „Свобода“, про що переконався сам в Роттердамі.

По відчиті, на якому було кілька прихильників бувшого гетьмана Скоропадського, давав д-р Мишуга пояснення і на їхні запити. Гетьманці гнівалися і пробували себе боронити та заплутували так, що не можна було навіть зрозуміти, чого вони бажають.

Молодечий відділ У. Н. Союзу число 393 запрошує на свої місячні збори і дітей. Запишіть на ці збори і з дива не міг вийти. Я побачив, що 6 до 10-літні хлопці і дівчата, які звичайно все мають щось до говорення, сиділи на зборах в перших лавках зовсім спокійно та прислухувалися уважно нарадам зборів. Немовби дійсно розуміли про що йде. Це „ідея“ передсідника відділу, Дена Забіяки, який думає, що в цей спосіб він заохотить родичів вислухати своїх дітей в члені У. Н. Союзу. Крім цього веде згаданий предс. школу з дітьми свого відділу. Наука відбувається в суботу цілий день, де діти виробляють з дерева різного рода предмети, от як тризуби, скринки і інше. По скінченні курсу думає відділ улаштувати базар зі згаданих дерев'яних виробів своїх молодітніх. В цей спосіб зовсім певно збільшимо наш „молодечий департамент“, пояснив мені предсідник відділу.

Зачинають копати собей у Шкаго, що має коштувати 40 мільйонів доларів. Перші праці мають коштувати 18 мільйонів доларів. В суботу, дня 17 грудня, зачалися перші розкопки на Стейт вулиці, всього кілька метрів на полудне від Шкаго евені. Участь у церемонії взяв й посадирик міста, Едвард Келі, який викопував першу лопату землі з першого „шефту“ будучого собейо. Тисячі людей голосяться денно до праці при будові собейо, та показується, що велику кількість головно юнійних робітників має доставити „Доблю-Пі-Ей“; решта, головне звичайних робітників, доставлять політичні боси кругів своїх виборців.

З приводу української маніфестації в Шкаго розписалися американські і польські часописи. Перші описують в прихильний спосіб перебіг маніфестації, а головне наводять резолюції, які ухвалено в вічу, а саме: право самовизначення українців у Польщі. Польські часописи, як звичайно, потішають себе тим, що не всі маніфестанти погоджуються з провідом маніфестанти бідкаються, що хтось хоче натягати „почіпки руського“ на грубі долари для України, якої він (людець) не хоче. Чи не існє?

Зате одинокий український часопис в Шкаго, гетьманський „Наш Стяг“ з дня 17 грудня лише про українську маніфестацію як „провокацію“. Провід гетьманців державників не зголосив своєї участі в національній маніфестації. Але членів цієї організації на маніфестацію прибули.

87% шкаговців є забезпечених на життя, як доносить „Найшенел Асоційшен оф Лайф Ундеррайтерс“. Лише 13 відсотків шкаговських родин не мають жадного забезпечення від нагоди і несподіваної смерті. З кожної \$1,000 річного доходу родини 94 доларів іде на заплату асекураційних поліс. Якщо і шкаговські українці не виломлюються з вище наведених цифр, то на 42 тисячі українців повинно 38 тисяч належати до українських „союзів“. Або образливо: міг би бути великий У. Н. Союз зі самих шкаговців! Заноситься на добрий 1939 рік з асекураційного боку, а коли так, то організатор У. Н. Союзу в Шкаго, п. Дмитро Білецький, буде „бізні“!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОМ, Н. П.
З гостини на вільнолюбну боротьбу.
Гром, М. Фаліський справив 21 листопада н. р. в себе гостину з нагоди своїх іменин. Запрошені гості гарно забавлялись, обдарували п. Фаліського дарунками, а притім не забули про Рідний Край. Слово забрав О. Гада і сказав про перебудову нашого народу на рідних землях та закликати присутніх вислати свої симпатії з гостиними братами в той спосіб, щоб зложити жертву на вільнолюбну боротьбу. Збіркою зайнявся пан Біхоча. Зложив по \$1.3. Фаліський, М. Свободян з Юлією, М. Фаліський і О. Гада по 50 ц. В. Бих. С. Бих по 25 ц. А. Нова, А. Левницька. Разом \$5.50, які вислали через Об'єднання на призначену ціль.

О. Гада.
Розмова.
— Як ваша жінка вас зраджує, то розведіться!
— І думаєте, що тоді перестане мене зраджувати?

КОРОЛЕВА РОЖ.

На так званому турнірі рож, публічному святі в Пасадені, Каліфорнія, вибрано королевою рож 17-літню студентку Барбару Вірджінію Догал.

КАНТИЧКА КОЛЯДИ І ШЕДРІВКИ

— на —
РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ
З ДОДАТКОМ ПІСЕНЬ
СТРАСТНИХ - ВОСКРЕСНИХ - ЦЕРКОВНИХ
ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші слати до:
"СВОБОДА,"
83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малою формату. Для дітей) \$ .90
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) 1.35
Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі) 1.35
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі) 1.35
Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині) 1.70
Бог радість моя (сторін 606. В гарній м'якій чорній опр. 2.00
Бог радість моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині) 2.50

"СВОБОДА,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. Арх. Михайла, від. 209, відбулись в неділю, 1. січня 1939, в год. 2. пополудні, в галі церковній. Обов'язком кожного члена прийти на ці збори. На них буде річне справоздання і вибір уряду на 1939. рік й інші важні справи до пологодження. Тож старайтеся прийти на збори всі, як один. — Йосиф Гінда, предс.; Стефан Ярошак, кас.; Іван Лукашків, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Тов. Соція, від. 336, відбулись в неділю, 1. січня, в 1. годині пополудні, в Народнім Домі. Кожний член обов'язково має бути присутнім на зборах. Бо буде звіт контрольного комітету за цілий 1938. рік і буде вибір нового уряду на 1939. рік. — Дмитро Габський, предс.; Семен Постолюк, фін. секр.-кас.; Тимко Казьмук, рек. секр.

НЬО ЙОРК, Н. Й. Річні виборчі збори Українського Національного Тов. Дністер, від. 361, відбулись в суботу, 31. грудня 1938, точно в год. 7. вечором, в Sagratian Hall, 217-219 E. 6th St. Кожний член обов'язково має бути присутнім на цих зборах. Невинувачливий член без оправдання буде відповідальний підлягати статуту. — Л. Костишин.

НЬО ЙОРК, Н. Й. Річні збори Бр. св. Володимира, від. 130, відбулись в суботу, 31. грудня, в 8. годині вечором, під ч. 30 1st 7. вул. Приситесь всіх членів, місцевих і позамісцевих, явитися на ці збори. Буде вибір уряду на 1939. рік. — Антін Карпович, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбулись в суботу, 1. січня 1939, в годині 3. пополудні. Присімо всіх членів і членів, які прибули на збори, бо є важні справи до пологодження. На зборах буде справоздання контр. комісії за цілий рік і вибір урядників на 1939. рік. Тому кожний член повинен явитися на збори на означений час. — І. Березняк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Запорозька Січ ім. Богдана Хмельницького, від. 245, відбулись в неділю, 1. січня, в годині 3. пополудні, в українській галі, 18 Вудленд ул. Присімо всіх членів і членів, які прибули на ці збори, бо є важні справи до пологодження. На зборах буде вибір урядників на 1939. рік. Довгочасні членів проситесь явитися, зложити вклади, щоб не переносити старого догугу на новий рік. — В. Кушнір, предс.; П. Рогоза, кас.; Йосиф Кавський, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Річний мітинг Братства св. Івана Христителя, від. 247, відбується в неділю, 1. січня 1939, точно в 3. годині пополудні, в своїм домі, 623 S. Herald St. Присімо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти хоч раз в рік на мітинг. Буде справоздання комітету за 1938. рік і вибір комітету на 1939. рік. Так само проситесь членів привести з собою нових членів. Приймається нових членів без вступу як до Братства, так до У. Н. Союзу. — М. Марцінішин, предс.; Н. Гурний, кас.; Петро Сас, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. Річні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, відбулись в понеділок, 2. січня 1939, в годині 1. пополудні, в галі під ч. 1944 В. Ірі ул. Пригадується довгочасним членам, щоб прийшли і вирішили свої вклади. Присімо членів привести своїх знайомих та вислати до У. Н. Союзу. Буде справоздання уряду за 1938. рік і вибір уряду на 1939. рік, та багато інших важних справ до вирішення. Присутність кожного члена і членів конєчна. — М. Чорний, предс.; Н. Ніколишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка відбуде свої збори в неділю, 1. січня 1939, в 1. годині пополудні, вест Св. Ст. Кожний член, як один, має прийти на збори і заплатити свої догги. На зборах буде фінансове справоздання за 1938. рік і перебрання уряду ново-вибраним урядом. Новий уряд такий: Стефан Бардачевський, предс.; Анатій Сусал, кас.; Павло Денуш, рек. секр.; Йосиф Галонська, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Український Клуб Поступовий, від. 70, відбулись в четвер, 29. грудня н. р., в сая під ч. 386 Johnston Ave., в год. 7.30 вечір. Присімо всіх прийти точно в означений час, бо буде звіт із щорічної діяльності і вибір нового уряду. — В. Кушнір, рек. секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЕМБРИДЖ, ПА.
З гостини на інвалідів.
Дня 6 листопада відбулася в гом. Михайла-Фукса довголітнього сестра-таря від. 276 У. Н. С. гостиня з нагоди його уродин. При гарній заложі гості не забули і про Рідний Край та зложили на інвалідів \$47.5. Гроші переслали через Об'єднання Жертвувани по \$1. А. Гринський, гом. Пері, Анна Федина, М. Фукс, О. Федорик 50 ц.; Г. Сатрі 25 ц.

СПРІНГ ВАЛЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну.
Дня 20 листопада н. р. сестричці „Ліросіні“ святкувало 3-тій ювілей свого існування. На свято кожен багатий гості, котрі приїжджали на згадку і про Рідний Край. Предсідниця сестричці, Анна Терпеливська, виголосила коротку промову і задала про відносини на рідних землях. Збіркою зайнявся: Д. Терпеливський і Олена Оферман. Збірка принесла \$10.30, які вислали через Об'єднання на Карпатську Україну. Зложили по \$1: І. Крик, І. Спелський, Р. Роговський, Марія Москаль, по 50 ц.: Марія Бандура, Марія Мельник, Марія Кашинська, Т. Бабак, М. Москаль, І. Брега; по 25 ц.: М. Странка, О. Оферман, Р. Смілян, Ю. Бабак, С. Бабак, С. Москаль, М. Зайченко, Т. Мельник, С. Зайченко, Галайко, Т. Мельник, С. Зайченко, О. Оферман, секр.

МІД НА СВЯТА
— купуйте
В УКРАЇНСЬКОГО ПАСИЧНИКА.
5-фунтова блишанка 80 ц.
На велике замовлення ошуст.
WASYL OKREPKI,
Star Road, Newark Valley, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
Between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжнці, як далеко поз.
Ньюарком. Вразі погребі теле-
фонуйте до нас. Обслуга шира
і чесна. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребам по ціні та
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 6-5577

Передтим заки мали струтити Джефа Бигерса в нутро ідола, Кагундо почав виголошувати голосну молитву. В тій молитві Кагундо старався підкреслити свою божкові і вбити йому в пам'ять, що жертви, які отсе припадають йому, це не такі собі звичайні. Отож божок повинен добре про це пам'ятати і зсилати на племя замбегу, а головне на Кагунда, всякі блага.

Один з дикунів стояв на сторожі з ножем, готов кожної хвилі перетяти шнурок, що зв'язував дошку до підборіддя і в той спосіб Джеф під власним тягарем мав покотитись в долину. В жилах дикуна проходила приємна дрож. Він дуже любив свою функцію. Бо при таких нагодах він, порівнюючи своє становище з становищем жертви, почував себе щасливим.

Д-р Брукс безрадно споглядав на свою доньку і не знав, що робити. Йому було дуже жаль, що та молода істота, не нажившись ще на світі, мала згинуту такою марною смертю. Марія знов, обнявши в останє батька, звернулася до Боба і також його обняла. Немов знаючи, що вони оба журяться більше нею, ніж собою, вона старалась їх потішити.

Тарзана обличчя було незрушимо. Не можна було по ньому догадатись, що в його серці. Навіть важко було на ньому вичитати найменше почуття страху. По Бигерсові він мав вмирати. Але він ще був живий. А як довго чоловік живий, то так довго все має якусь нагоду висвободитись. І Тарзан думав над тим, та покинув не знаходив ніякого способу.